

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/057-96/2011.

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa az **ORION Lux Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság** (Budapest) – korábbi elnevezése: 1ST 2011 Pénzügyi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (Budapest) – eljárás alá vont vállalkozás ellen fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése miatt indult eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

v é g z é s t .

Az eljáró versenytanács a versenyfelügyeleti eljárást az ORION Lux Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság által a fogyasztói csoportokkal összefüggésben a szerződéskötéshez kapcsolódóan nyújtott tájékoztatásokra vonatkozó részében megszünteti.

A végzés felülvizsgálatát a kézhezvételétől számított 8 napon belül a Fővárosi Törvényszékhez címzett, de a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsánál benyújtandó, vagy ajánlott küldeményként postára adott jogorvoslati kérelemmel lehet kérni. A kérelmet a Fővárosi Törvényszék nemperes eljárásban bírálja felül, amely során kizárólag okirati bizonyításnak van helye, azonban a bíróság a feleket a szükségeshez képest meghallgathatja.

Indokolás

I.

Az eljárás megindításának körülményei

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) a 2011. július 14-én kelt Vj/057/2011. számú végzésével versenyfelügyeleti eljárást indított az ORION Lux Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság, akkori elnevezésén 1ST 2011 Pénzügyi Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: eljárás alá vont) ellen, mivel észlelte, hogy az eljárás alá vont által kezelt, működtetett fogyasztói csoportokat népszerűsítő kereskedelmi gyakorlatok a fogyasztók részére valószínűsíthetően nem vagy nem egyértelműen adnak információt a fogyasztói csoportok azon lényeges tulajdonságairól, amelyek alapján a fogyasztók számára egyértelműen érzékelhető lenne, hogy milyen konstrukcióról van szó. Így többek között a vásárlói jog gyakorlásának tartalmáról és bizonytalan idejéről, a kockázati tényezőiről, a megszerezhető termékek jellegéről, a fogyasztói csoportban történő részvétel költségeiről adott tájékoztatások tekinthetők kifogásolhatónak. Előbbiek révén az ügyfél annak reményében kívánhat szerződést kötni a fogyasztói csoport szervezőjével, hogy hamarosan pénzhez jut.

2. A fenti magatartással az eljárás alá vont a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 6. §-ának (1) bekezdésében foglalt tényállás megvalósításával valószínűsíthetően megsértette az Fttv. 3. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat.
3. A Vj/057-001/2011. számú végzés alapján a versenyfelügyeleti eljárás a 2010. december 6. és 2011. július 14. közötti, az eljárás alá vont által kezelt, működtetett fogyasztói csoportokkal kapcsolatos teljes tájékoztatási gyakorlatra kiterjed.

II.

Az eljárás alá vont

4. A cégjegyzékbe 2010. december 6-án bejegyzett eljárás alá vont fogyasztói csoportok szervezésével, működtetésével foglalkozik. A Vj-57-082/2011. sz. beadványában szolgáltatott adatok alapján az eljárás alá vont 2011. évi nettó árbevétele 34.274.000 Ft.¹ A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat rendszerének adatai alapján² az eljárás alá vont vállalkozás neve és székhelye 2012. július 4-i bejegyzéssel, 2012. június 15-i hatállyal megváltozott. Az eljárás alá vont vállalkozás korábbi elnevezése: 1ST 2011 Pénzügyi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság; korábbi székhelye: 1064 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 19/B. fsz. 1/1. Az eljárás alá vont vállalkozás új elnevezése: ORION Lux Tanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság; székhelye: 1136 Budapest, Hegedűs Gyula u. 49-51. fszt. 1-4a.

III.

A fogyasztói csoport

5. A fogyasztói csoport
 - egy olyan önkéntes, ideiglenes vásárlási társulás, amely
 - speciális előtakarékosági formát kombinál
 - részletre történő vásárlással, és amely
 - szerencseelemet is tartalmaz, s amelyet
 - azzal a céllal hoznak létre, hogy meghatározott áruk (ingó vagy ingatlan dolog) tulajdonjogát az adott csoport egyes tagjai a csoport segítségével megszerezzék.
6. A csoport tagjai vállalják, hogy meghatározott ideig meghatározott összeget fizetnek be havonta abból a célból, hogy a megvásárolni kívánt dologra vonatkozó vásárlási jogot szerezzenek. A fogyasztói csoportokban való vásárlási forma ugyanakkor a hagyományos részletvásárlástól eltérő feltételeket teremt, így például az áruhoz jutás nem az első részlet megfizetésével egyidejűleg történik meg.
7. A szervező által rendszeresen megrendezett közgyűléseken megtartott sorsolásokon és/vagy ún. előtörlesztés vállalása következtében dől el (ez utóbbi esetben annak alapján, hogy melyik tag vállalja a legtöbb még hátralévő részlet esedékesség előtti megfizetését), hogy a csoport résztvevői közül az adott alkalommal kik jutnak hozzá a

¹ Egyezően a Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat rendszerének adataival (Vj/057-95/2011. sz. irat)

² Vj/057-92/2011. sz. irat

- vásárlási joghoz (kiket illet meg a kedvezményezett minőség), mely tagok számára nyílik meg a lehetősége annak, hogy megvásárolják a meghatározott ingóságot vagy ingatlant.
8. A futamidő végén, az összes törlesztő részlet hiánytalan teljesítése esetén az a fogyasztó is hozzájuthat (adott esetben akár 5-25 év múlva) a vásárlási joghoz, akit a futamidő alatt nem sorsoltak ki, illetve akinek anyagi forrásai nem tették lehetővé, hogy előtörlesztést vállaljon (azon fogyasztók esetében, akik a futamidő leelején jutnak a vásárlási joghoz, az előtakarékossági jelleg háttérbe szorul és a részletfizetési jelleg dominál).
 9. A fogyasztói csoportok működésének lényeges tulajdonsága a szerencseelem, amely nemcsak a sorsolással, hanem az előtörlesztés vállalásának lehetőségével összefüggésben is megmutatkozik, mivel a csoporttag előtt nem ismert és általa nem befolyásolható a többi csoporttag előtörlesztés-vállalási hajlandósága, nem tudható előre, hogy a vásárlói joghoz jutáshoz hány havi törlesztőrészlet felajánlása szükséges. Az előtörlesztés-vállalás lehetősége tehát olyan helyzetbe hozza a csoporttagokat egymással szemben, hogy kedvezményezettként történő mielőbbi kiválasztásuk érdekében versenyezniük kell, ami a kevésbé fizetőképes csoporttag előre nem ismert, kiszámíthatatlan hátrасorolásával járhat.
 10. Kiemelendő, hogy ha a fogyasztó magasabb szerződéses értéket köt ki (az általa megszerezni tervezett dolog vételárát több millió forintban határozza meg), akkor több szerződéses pozícióval (több tagsággal, szerződéssel) kell rendelkeznie, s így az általa kívánt összeghez csak akkor juthat hozzá, ha mindegyik szerződéses pozícióra egyszerre sorsolják ki, vagy mindegyik csoportban ő ajánlja fel a legnagyobb törlesztőrészletet.
 11. A fentiek egyben azt is eredményezik, hogy a fogyasztó bizonytalanságban van abban a vonatkozásban, hogy mikor jut a vásárlási joghoz, s ezáltal a fogyasztói csoportba történő belépéskor megszerezni kívánt áruhoz.
 12. A fogyasztói csoportok szervezését, működését a vizsgált időszakban külön speciális jogszabály nem szabályozta.
 13. A fogyasztói csoportok szervezőivel történő kapcsolatfelvétel kezdeményezése reklámokon, ügynöki hálózaton keresztül valósul meg. A fogyasztói csoportok szervezését az elmúlt években jellemzően széleskörű és intenzív reklámozás kísérte. A nyomtatott sajtóban a reklámok reklámújságokban, nagyobb példányszámú ingyenes vagy jellemzően szórakoztató napilapokban, körzeti magazinokban jelentek meg, olyanokban, ahol számos termék és szolgáltatás apróhirdetése mellett hitelközvetítők vagy más pénzügyi termékek hirdetései is megtalálhatóak.
 14. A pénzügyi válság kitörése óta egyre magasabb a Központi Hitelinformációs Rendszer (a továbbiakban: KHR, ismertebb nevén: BAR-lista) alrendszerében – különösen a lakossági alrendszerben – nyilvántartott fennálló mulasztások, tartozások száma³, és (részben ezáltal) azon személyek száma, akik bankoktól, hitelintézetektől, illetve pénzügyi vállalkozásoktól további hitelre nem számíthatnak. A fogyasztói csoportokat szervező cégek elsősorban ezeket a pénzügyileg sérülékeny fogyasztókat célozzák meg hirdeteikkel.
 15. A termék (vásárlási jog megszerzése fogyasztói csoport tagjaként) célcsoportja elsődlegesen tehát az a fogyasztói réteg, amely valamilyen objektív oknál fogva nem tud banki hitelt vagy egyéb pénzügyi terméket igénybe venni, az ún. BAR-listások, azok, akiknek a jövedelmi szerkezete nem teszi lehetővé, hogy a bankok által kért feltételeknek megfeleljenek (nyugdíjasok, alacsony jövedelemmel bejelentett egyéni

³ <http://www.bisz.hu/khr>

vállalkozók stb.), nem rendelkeznek a hitelfelvételhez szükséges önerővel, nem rendelkeznek a jelzáloghitel felvételéhez szükséges terhelhető ingatlannal, nem tudnak kezest, adóstársat állítani stb.

IV.

Az eljárás alá vont által szervezett fogyasztói csoportok jellemzői

16. A Cégnyilvántartás adatai szerint a társaság tevékenységi körei között 2011. január 5-étől kezdődően szerepel a máshová nem sorolt egyéb kiegészítő üzleti szolgáltatás és az egyéb pénzügyi kiegészítő tevékenység. Az eljárás alá vont által alkalmazott Általános Szerződési Feltételekben (a továbbiakban: ÁSZF)⁴ és az egyéb, fogyasztóknak átadandó dokumentumokban foglaltak alapján az eljárás alá vont által szervezett és működtetett fogyasztói csoportok jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze.
17. Az ÁSZF értelmében az eljárás alá vont vásárló, valamint különféle vállalkozási jellegű szolgáltatásokat igénybe vevő csoportok szervezését végzi, részletfizetéses ellenszolgáltatás elősegítése céljából. A fogyasztói csoport tagjává váló személy (mint megbízó) és az eljárás alá vont (mint megbízott) közötti megbízási szerződés és az ÁSZF alapján a megbízott kötelezi magát arra, hogy a szerződés tárgyának eladója, szolgáltatója, valamint a megbízó között létrejövő adásvételi, szolgáltatási szerződés megkötésének feltételeit megteremti oly módon, hogy az arra vonatkozó szerződés megköthető legyen, és a megbízó a szerződés tárgyát a megbízási szerződésben meghatározott számú részlet megfizetése mellett tulajdonként megszerzhesse. A megbízási tárgya a szerződés tárgyát képező dolog, szolgáltatás „részletfizetéses” megszerzésének elősegítése fogyasztói csoportok szervezése útján.
18. A megbízott szerződéses feladatát több megbízóval együttműködve, belőlük mint résztvevőkből csoportot szervezve látja el. A csoport természetes és/vagy jogi személyekből állhat, tagjai az eljárás alá vonttal egyenként állnak szerződéses jogviszonyban.
19. A fogyasztói csoportot szervező megbízott a csoportba belépő személyek által befizetett díjelőlegekből a csoport részére elkülönített pénzügyi alapot képez. A tagok havonta egy meghatározott összeg fizetésére vállalnak kötelezettséget, amely két részből tevődik össze:
 - a dolog, illetve szolgáltatás aktualizált vételára, díja elosztva a csoport működési hónapjainak számával, ez az ún. nettó havi törlesztés (ezek a befizetések képezik a csoport közös alapját),
 - a szerződés szerint fennmaradó megbízási díj elosztva ugyancsak a csoport működési hónapjainak számával (a megbízási díj nem része a közös alapnak, a megbízottat illeti szerződéses kötelezettségeinek teljesítéséért, és a havi részletfizetések időpontjában, a részletek arányában esedékes). A megbízási díj a megbízottat akkor is megilleti, ha a megbízó többhavi részletet előre kifizet.
20. A fentiekén túl a tagok szerződéskötéskor regisztrációs díjat is fizetnek az eljárás alá vontnak. A regisztrációs díj a megbízott bevételeit képezi.
21. A megszerzendő dologhoz, szolgáltatáshoz tartozó vásárlói jog megszerzése ún. elbíráláson történik, amelynek havonta történő lebonyolításáról a fogyasztói csoport szervezője gondoskodik. A megbízott meghatározza, hogy a közös alap alapján hány

⁴ Vj/057-011/2011. sz. irat 2.sz. melléklet

vásárlói jog átadására nyílik lehetőség az adott elbíráláson. Az ily módon meghatározott számú vásárlói jog átadására vonatkozóan a kijelölés az ÁSZF (és az eljárás alá vont által a fogyasztóknak átadott „Tájékoztató”⁵) szerint előtörlesztés vállalása útján történik.

22. Az ÁSZF rendelkezései szerint az előtörlesztés vállalása nem árverseny, hanem a törlesztő-részletek esedékesség előtt történő befizetésére vonatkozó felajánlás, melynek alapján az előtörlesztés-vállalási eljárás során az lesz a nyertes, aki az adott havi elbíráláson a legtöbb aktuális havi részlet esedékesség előtti befizetését ígéri és teljesíti. Az előtörlesztés-vállalás azon aktuális havi törlesztő-részletek számát jelöli, amelyek befizetésére a megbízó a jog elnyerése után kötelezettséget vállal. Az ÁSZF rendelkezései szerint a megbízó a jog elnyerése napjától számított 3 munkanapon belül köteles az előtörlesztés-vállalás alapján meghatározott összeget a központi pénztárba befizetni. Több azonos mértékű előtörlesztés-vállalás esetén a sorrend kijelölésének módjáról a megbízott jogosult dönteni. Amennyiben az előtörlesztés-vállalás útján juttatandó vásárlói jog átadásához a közös alap nagysága nem elégséges, a megbízott belátása szerint kiértékelheti az előtörlesztés-vállalást.
23. A megbízott az előtörlesztés befizetésével kapcsolatban kedvezményt adhat, de a csoport részére elkülönített pénzügyi alap nem sérülhet. A nyertes megbízó törlesztési időtartama az előtörlesztés-vállalás mértékével lerövidül. Az előtörlesztés-vállalási szelvény szerint a csoporttag kijelenti, hogy az előtörlesztésként felajánlott összeget a vásárlói jog átvétele előtt megfizeti az eljárás alá vont részére, vagy csökkentett vásárlói jogot tud átvenni. Ez utóbbi a gyakorlatban azt jelenti, hogy a fogyasztó részéről ténylegesen nem történik befizetés, hanem lemond az igényelt összeg egy részéről annak érdekében, hogy hamarabb hozzájusson a fennmaradó összeghez.
24. A tagokat a szerződés keltétől számított 30 napig, de legfeljebb a soron következő elbírálás napjáig indoklás nélküli elállási jog illeti meg. Az ÁSZF megfogalmazása szerint az elállás a szerződést felbontja, és a megbízott a regisztrációs díj 10.000 Ft + ÁFÁ-n felüli részét a megbízónak az elállástól számított 90 napon belül visszatéríti. Az ÁSZF alapján a megbízó tudomásul veszi, hogy amennyiben a soron következő elbíráláson részt vesz, úgy számára az elállás lehetősége megszűnik.
25. Az ÁSZF alapján a részletfizetési kötelezettségeit maradéktalanul teljesítő megbízó a vásárlói jog átvétele előtt a megbízási szerződést felmondhatja. A felmondás, elállás jogkövetkezménye, hogy a befizetett vételár, előleg a megbízási díj levonásával a megbízó részére kamatmentesen a futamidő végén kerül visszafizetésre.
26. Az ÁSZF alapján a megbízó tudomásul veszi, hogy ha még nem vette át a vásárlói jogot, és egymást követő két hónap törlesztő-részletével késedelembe esik, akkor a csoportból automatikusan „kizárattatik”, a felmondás, illetve elállás esetére irányadó jogkövetkezmények mellett. Kizárás esetén a futamidő végén kifizetendő összegből kártérítésként a megbízottat megilleti a szerződés szerinti megbízási díj. Felmondás, illetve kizárás esetén a regisztrációs díj nem kerül visszatérítésre.
27. Az eljárás alá vont ügyvezetője ügyfélkénti meghallgatása során előadta⁶, hogy:
 - három fogyasztói csoportot működtet, összesen 135⁷ taggal,
 - minden hónapban van néhány ügyfél, aki 30 napon belül felmondja a szerződést és a regisztrációs díjat visszakapja. A legutóbbi hónapban 4-5 ügyfél mondta fel 30 napon belül a szerződést.

⁵ Vj-57-011/2011. sz. irat 6. sz. melléklet

⁶ Vj-057-75/2011.sz. jegyzőkönyv

⁷ A csoportok pontos létszámát az eljárás alá vont a Vj-057-78/2011. sz. adatszolgáltatásában közölte

- A panaszok kapcsán az ügyvezető ismertette, hogy kb. heti 5-6 levél érkezik, melyeket írásban megválaszolnak. Álláspontja szerint a panaszok arra vezethetők vissza, hogy sokan félreértik a rendszer működését, azt gondolják, hogy a szerződés megkötését követően azonnal hozzájutnak a pénzhez.
- Az ügyvezető ismertette, hogy a beérkezett előtörlesztés-vállalásokat az ügyvezető bírálja el. Az ügyvezető ennek kapcsán előadta, hogy általában minden hónapban lehetőség van minden csoportban kifizetésre. Főleg a társaság indulásakor fordult elő, hogy a közös alap összege nem tette lehetővé az adott hónapban a kifizetést.

28. Az eljárásban beszerzett megbízási szerződések⁸ alapján az alábbi adatok ismertek:

- szerződéses érték: 1.500.000 Ft, megbízási díj: 45% + ÁFA, egyszeri regisztrációs díj: 4% + ÁFA, csoport fennállásának időtartama: 15 év;
- szerződéses érték: 1.000.000 Ft, megbízási díj: 45% + ÁFA, egyszeri regisztrációs díj: 4% + ÁFA, csoport fennállásának időtartama: 15 év.

Az eljárás alá vont ügyvezetőjének nyilatkozatából⁹ ismert továbbá, hogy az eljárás alá vont 5 és 25 éves időtartamú fogyasztói csoportokat is működtet.

V.

A vizsgált kereskedelmi gyakorlat

29. A Vj/057/2011. számú végzés alapján a jelen eljárásban vizsgált kereskedelmi gyakorlatot az eljárás alá vont fogyasztói csoportokkal kapcsolatos teljes tájékoztatási gyakorlata képezi.
30. Az eljárás alá vont a fogyasztói csoportokat szervező tevékenysége népszerűsítése céljából rendszeresen jelentetett meg hirdetések a nyomtatott sajtóban (többek között országos terjesztésű napilapokban), ugyanakkor a jelen végzés csak a szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatásokkal foglalkozik, így a Versenytanács a nyomtatott sajtóban megjelentetett reklámok ismertetésétől eltekint.

Szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatások

31. A Versenytanács korábbi ügyekből származó hivatalos tudomása szerint a fogyasztói csoportok iránt a reklámok alapján érdeklődő fogyasztóknak az értékesítési irodákban dolgozó üzletkötők telefonon és személyesen nyújtanak további tájékoztatást. A fogyasztók „Megbízási szerződés” megkötésével csatlakoznak a fogyasztói csoporthoz, amelynek mellékletét képezi a „Tájékoztató” és az ÁSzF.

Szóbeli tájékoztatás

32. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban az üzletkötők által nyújtott szóbeli tájékoztatás tartalmával, menetével kapcsolatban nem áll rendelkezésre elegendő információ.

Megbízási szerződés¹⁰

33. A „Megbízási szerződés” a csoporttag és a megbízott adatai mellett a szerződés tárgyát képező dolog megnevezését és a szerződés értékét, a választott fogyasztói csoport főbb adatait, a regisztrációs és a megbízási díjat, valamint a megbízási tartalmának rövid leírását tartalmazza.

⁸ Vj/057-011/2011. sz. irat 2.sz. és 3. sz. mellékletek

⁹ Vj-057-78/2011. sz. irat

¹⁰ Vj/057-011/2011. sz. irat 3.sz. melléklet

Tájékoztató¹¹

34. A „Tájékoztató” tartalmazza, hogy
- Az eljárás alá vont nem hitelintézet, nem bank, semmilyen pénzügyi szolgáltatást vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nem végez, hitelt nem nyújt, tevékenysége kizárólag fogyasztói csoportok szervezésére és működtetésére irányul;
 - a csoporttagok vásárlói joghoz juthatnak a futamidő során;
 - a csoporttag előtörlesztés vállalásával juthat a vásárlói jogához;
 - vásárlói jog elnyerésének időpontja előre nem meghatározható, előfordulhat, hogy a fogyasztó csak a futamidőn belül (amely lehet öt, tíz, illetve tizenöt év) jut hozzá;
 - az elállási jog gyakorlása mely feltételek szerint történhet;
 - egyidejűleg több szerződés kötése esetén a fogyasztó valószínűleg eltérő időpontban fog hozzájutni az egyes vásárlói jogokhoz.

Általános szerződési feltételek¹²

35. Az ÁSZF rendelkezéseinek részletes ismertetését a IV. fejezet tartalmazza.

Előtörlesztést vállaló szelvény¹³

36. Az „Előtörlesztést vállaló szelvényen” jelöli a csoporttag, hány havi díj összegű előtörlesztését ajánlja fel annak érdekében, hogy a soron következő elbíráláson a vásárlói jogot elnyerje. A szelvény aláírásával a csoporttag kijelenti, hogy a felajánlott összeget a vásárlói jog átvétele előtt kötelezően megfizeti az eljárás alá vont részére, vagy csökkentett vásárlói jogot tud átvenni. A szelvényen kitöltendő az előtörlesztés, a csökkentett vásárlói jog és a visszafizetendő összeg.

VI.

Az eljárás alá vont álláspontja

37. Az eljárás alá vont a vizsgált magatartással kapcsolatos érdemi védekezést, álláspontot nem terjesztett elő.

VII.

Jogi háttér

38. Az Fttv. 1. §-ának (1) bekezdése értelmében az Fttv. állapítja meg az áruhoz kapcsolódó, a kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően, annak során és azt követően a fogyasztóval szemben alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokra, valamint az ilyen kereskedelmi gyakorlat tekintetében alkalmazott magatartási kódexekre vonatkozó követelményeket, és az azok megsértésével szembeni eljárás szabályait. Ugyanezen cikk (2) bekezdése szerint a törvény hatálya arra a kereskedelmi gyakorlatra terjed ki, amely a Magyar Köztársaság területén valósul meg, továbbá arra is, amely a Magyar Köztársaság területén bárkit fogyasztóként érint.

¹¹ Vj-57-011/2011. sz. irat 6. sz. melléklet

¹² Vj/057-011/2011. sz. irat 2.sz. melléklet

¹³ Vj/057-078/2011. sz. irat

39. Az Fttv. 2. §-a szerint
- a) fogyasztó az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy,
 - c) az Fttv. alkalmazásában áru minden birtokba vehető forgalomképes ingó dolog – ideértve a pénzt, az értékpapírt és a pénzügyi eszközt, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőket – (a továbbiakban együtt: termék), az ingatlan, a szolgáltatás, továbbá a vagyoni értékű jog,
 - d) a kereskedelmi gyakorlat a vállalkozásnak, illetve a vállalkozás érdekében vagy javára eljáró személynek az áru fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása, reklámja, marketingtevékenysége vagy egyéb kereskedelmi kommunikációja,
 - h) az ügyleti döntés a fogyasztó arra vonatkozó döntése, hogy kössön-e, illetve hogyan és milyen feltételek mellett kössön szerződést, továbbá hogy gyakorolja-e valamely jogát az áruval kapcsolatban.
40. Az Fttv. 3. §-ának (1) bekezdése alapján tilos a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat. A (3) bekezdés alapján a (2) bekezdés értelmében tisztességtelen különösen az a kereskedelmi gyakorlat, amely megtévesztő (6. § és 7. §) vagy agresszív (8. §).
41. Az Fttv. 4. §-ának (1) bekezdése értelmében a kereskedelmi gyakorlat megítélése során az olyan fogyasztó magatartását kell alapul venni, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el, figyelembe véve az adott kereskedelmi gyakorlat illetve áru nyelvi, kulturális és szociális vonatkozásait is. Ha a kereskedelmi gyakorlat a fogyasztók egy meghatározott csoportjára irányul, az adott csoport tagjaira általánosan jellemző magatartást kell figyelembe venni. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint, ha a kereskedelmi gyakorlat csak a fogyasztóknak egy, az adott gyakorlat vagy az annak alapjául szolgáló áru vonatkozásában koruk, hiszékenységük, szellemi vagy fizikai fogyatkozásuk miatt különösen kiszolgáltatott, egyértelműen azonosítható csoportja magatartásának torzítására alkalmas, és ez a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója által ésszerűen előre látható, a gyakorlatot az érintett csoport tagjaira általánosan jellemző magatartás szempontjából kell értékelni.
42. Az Fttv. 6. §-ának (1) bekezdése szerint megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely valótlan információt tartalmaz, vagy valós tény – figyelemmel megjelenésének valamennyi körülményére olyan módon jelenít meg, hogy megtéveszti vagy alkalmas arra, hogy megtéveszse a fogyasztót az alábbiak közül egy vagy több tényező tekintetében és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas:
- a) az áru létezése, természete, figyelembe véve a termék megnevezésére vonatkozó jogszabályi előírásokat is,
 - b) az áru lényeges jellemzői, így különösen
 - bd) előállításának vagy szolgáltatásának módja és időpontja,
 - bg) az adott célra való alkalmassága, a használatától várható eredmények, előnyei,
 - bh) veszélyessége, kockázatai,
 - c) az áru ára, illetve díja, az ár, illetve díj megállapításának módja, különleges árkedvezmény vagy árelőny megléte.

43. Az Fttv. 9. §-ának (1) bekezdése értelmében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértéséért felel az a vállalkozás, amelynek a kereskedelmi gyakorlattal érintett áru értékesítése, eladásának ösztönzése közvetlenül érdekében áll.
44. Az Fttv. 14. §-a alapján a vállalkozás – az eljáró hatóság felhívására – a kereskedelmi gyakorlat részét képező tényállítás valóságát igazolni köteles. Ha a vállalkozás nem tesz eleget ennek a kötelezettségnek, úgy kell tekinteni, hogy a tényállítás nem felelt meg a valóságnak. Erre a vállalkozást a hatóság felhívásában figyelmeztetni kell.
45. Az Fttv. 19. §-ának c) pontja alapján a Gazdasági Versenyhivatal a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségének megállapítására irányuló versenyfelügyeleti eljárásában a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvénynek (a továbbiakban: Tpv.) rendelkezéseit alkalmazza, az Fttv.-ben meghatározott eltérésekkel.
46. A Tpv. 72. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentésének kézhezvételét követően az eljárást megszünteti akkor is, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

VIII.

A Versenytanács jogi értékelése

Kereskedelmi gyakorlat

47. Az Fttv. alkalmazásának körében – figyelemmel az Fttv. 2. §-ának d) és e) pontjában foglaltakra – a vállalkozások kereskedelmi gyakorlata nem korlátozódik a reklámok közzétételére, a marketingtevékenységre, hanem az magában foglal minden, az áru fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló magatartást, s így minden olyan információközlést is, amely közvetlen összefüggésben van a vállalkozás önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével.
48. Mint azt a bírói gyakorlat¹⁴ is megerősíti, az Fttv. 2. §-ának d) pontjában felsoroltak egymással nem állnak konjunktív viszonyban, ezért azok bármelyike kereskedelmi gyakorlatnak minősül. Eszerint tehát az áru fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló reklám is, de a marketingtevékenység is, és az egyéb kereskedelmi kommunikáció is a vállalkozás kereskedelmi gyakorlatának minősül. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat megállapításának nem feltétele a vállalkozás valamennyi kommunikációjának együttes vizsgálata. Adott esetben tehát egyetlen reklám, egyetlen információközlés is lehet kereskedelmi gyakorlat, amellyel a vállalkozás megsértheti az Fttv. 3. §-ának (1) bekezdését.
49. Ennek megfelelően az Fttv. alapján kereskedelmi gyakorlatként értékelhetők az eljárás alá vont által a különböző nyomtatott sajtótermékekben, részben országos terjesztésű napilapban elhelyezett reklámokon kívül, a szerződéskötést megelőzően, illetve annak során adott szóbeli tájékoztatás és írásos dokumentáció is.

A kereskedelmi gyakorlat címzettjei

50. A vizsgált kereskedelmi gyakorlat címzettjei – elsődlegesen – a reklámokban külön is nevesített azon fogyasztók, akik a pénzügyi intézmények banki, pénzügyi

¹⁴ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.546/2010/6. számú ítéletét.

szolgáltatásából nem részesülnek, jövedelmi szerkezetük, életkoruk stb. okán a bankok által támasztott hitelfeltételeknek nem felelnek meg (pl. „Bar-listásoknak is, Nyugdíjasoknak is!”), illetve azok, akik pénzügyi nehézségekkel küzdenek (pl. „Itt a megoldás anyagi gondjaira!”). Ezek a fogyasztók az átlagosnál kiszolgáltatottabb, sérülékenyebb helyzetben vannak, hiszen az átlagfogyasztóhoz képest nehezebben vagy nem is jutnak hitelhez, így különösen érzékenyen reagálnak a hitelezéssel kapcsolatos lehetőségeket felvázoló reklámokra. Az eljárás alá vont által alkalmazott kommunikációs eszközök jellegére (országos napilapok) is figyelemmel, a vizsgált kommunikációs eszközök az elsődleges fogyasztói kör mellett ezen körbe nem tartozó fogyasztókat is megcéloztak, illetve elértek, irányukban is pénzügyi megoldást kínálva.

51. Azzal együtt, hogy a fentiek alapján a vizsgált kereskedelmi gyakorlat címzettjei eltérő helyzetben lévő fogyasztók lehetnek, a Versenytanács nem tartotta szükségesnek, hogy tekintetükben külön-külön értékelje a vizsgált gyakorlatot, így annak megítélése során az Fttv. 4. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel eljáró fogyasztó magatartásából indult ki.

Ügyleti döntés

52. A jogi értékelés szempontjából relevanciával bíró fogyasztói döntés meghozatala egy folyamat, amelynek nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a jog a maga eszközeivel. Egy fogyasztói döntési folyamat során több ügyleti döntés meghozatalára is sor kerülhet, amelyek mindegyikének meghozatala esetén súlya lehet a vállalkozások által folytatott kereskedelmi gyakorlatoknak. A fogyasztói csoporthoz való csatlakozás, illetve abban való részvétel során a fogyasztó szintén számos ügyleti döntést hoz, pl. szükségletei, pénzügyi lehetőségei alapján a pénzügyi termékek közötti választással, a fogyasztói csoportok szervezői közötti választással, a konstrukció (áru, összeg, futamidő) kiválasztásával, előtörlesztés vállalásával, a szerződéstől való elállással, a szerződés felmondásával stb. Az ügyleti döntés torzítása bekövetkezhet a fogyasztói döntéshozatali folyamat bármely szakaszában, vagyis a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelensége a döntési folyamat egésze során vizsgálható.

A vizsgált kereskedelmi gyakorlat értékelése

53. Tekintettel arra, hogy a jelen végzés csak az eljárás alá vontnak a szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatásaival foglalkozik, így a Versenytanács az eljárásban vizsgált teljes kereskedelmi gyakorlat részét képező, az eljárás alá vont által a nyomtatott sajtóban megjelentetett reklámok értékelésével külön döntésben foglalkozik.

Szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatások

54. A szerződéskötéshez kapcsolódó írásos dokumentumok (így a „Megbízási szerződés”, a „Tájékoztató”, az ÁSzF és az „Előtörlesztést vállaló szelvény”) tekintetében az eljárás alá vont által alkalmazott, szerződéskötéshez kapcsolódó dokumentumok tartalma ismertté vált ugyan, azonban a versenyfelügyeleti eljárásban a dokumentumok alkalmazásának (pl. a dokumentumok átadása, azok tartalmának megismerése / megismertetése a fogyasztóval) feltételei, körülményei nem bizonyíthatók. Ennek kapcsán a Versenytanács tekintettel volt arra, hogy
- (különösen) a lakosság pénzügyi ismeretei jellemzően alacsonyak, ami nehezíti a pénzügyi termékekkel kapcsolatos szerződéses dokumentumok értelmezését is;
 - a fogyasztói csoport fogalma, működésének lényegi jellemzői nem tekinthetők közismertnek, erre utal az elmúlt években a fogyasztói csoportokat szervező

vállalkozásokkal szemben a GVH-hoz és más hatóságokhoz érkező panaszok, illetve a lefolytatott eljárások száma, jellege, továbbá ezt erősítik meg az eljárás alá vonthoz is rendszeresen érkező ügyfélpanaszok (ld. 27. pont);

- a fogyasztó és az eljárás alá vont közötti kapcsolatfelvétel alapját az eljárás alá vont által megjelentetett reklámok képezik, amelyek fogyasztó számára közvetített üzenete jelenti a kiindulópontját annak, hogy a fogyasztó milyen képet alakít ki az érintett áru, szolgáltatás mibenlétéről, amelyeket viszont a versenytanács jogsértőnek minősített, mivel nem adnak valós képet a fogyasztói csoport konstrukció lényeges jellemzőiről;
 - az eljárás alá vont által a reklámok alapján érdeklődő fogyasztók felé történő minden további információközlés (kereskedelmi kommunikáció) az üzletkötőkkel történő telefonos beszélgetéshez vagy személyes találkozáshoz kötődik, amelyek tekintetében a Versenytanács arra a következtetésre jutott, hogy a szóbeli tájékoztatás pontos tartalma jelen eljárásban nem bizonyítható, különös tekintettel azok utólagos rekonstruálásával kapcsolatos bizonyítási nehézségekre.
55. Mindezek alapján a Versenytanács szerint a szerződéskötéssel kapcsolatos kereskedelmi kommunikációk megtévesztésre, illetve az ügyleti döntés (ti. a szerződéskötés, vagy a szerződéses kapcsolat fenntartása) befolyásolására való alkalmasságának megítéléséhez szükséges információk jelen eljárásban nem állnak rendelkezésre, és azok beszerzése az eljárás folytatása esetén sem várható.
56. A Versenytanács megállapítja, hogy az Fttv. 6. §-a (1) bekezdésében foglalt tényállás fennállása a szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatásokat illetően a rendelkezésre álló adatok alapján a fentiek szerint nem bizonyítható, s e tekintetben az eljárás folytatásától sem várható eredmény, ezért a Versenytanács az eljárás alá vont által kezelt, működtetett fogyasztói csoportokkal kapcsolatos, szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatások – vagyis a reklámok kivételével a további vizsgált kereskedelmi gyakorlat – vonatkozásában a Tptv. 72. §-a (1) bekezdésének a) pontjára tekintettel az eljárás megszüntetéséről döntött.

IX.

Eljárási kérdések

57. Az Fttv. 10. §-ának (3) bekezdése alapján a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt a GVH jár el, ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas.
58. Az Fttv. 11. §-ának (1) bekezdése értelmében a 10. § alkalmazásában a gazdasági verseny érdemi érintettségének megállapításánál – a jogsértéssel érintett piac sajátosságainak figyelembevételével – a következő szempontok irányadóak: a) az alkalmazott kereskedelmi gyakorlat kiterjedtsége, figyelemmel különösen a kommunikáció eszközének jellegére, a jogsértéssel érintett földrajzi terület nagyságára, a jogsértéssel érintett üzletek számára, a jogsértés időtartamára vagy a jogsértéssel érintett áru mennyiségére, vagy b) a jogsértésért felelős vállalkozás mérete a nettó árbevétel nagysága alapján. Az Fttv. 11. §-ának (2) bekezdése szerint a gazdasági verseny érdemi érintettsége minden egyéb körülményre tekintet nélkül fennáll, ha b) a

- kereskedelmi gyakorlat országos terjesztésű időszakos lap vagy legalább három megyében terjesztett napilap útján valósul meg.
59. A fentiekre tekintettel a Versenytanács megállapította a GVH hatáskörének jelen ügybeni fennálltát, figyelemmel arra, hogy az eljárás alá vont által folytatott kereskedelmi gyakorlat részben országos terjesztésű napilap útján valósult meg, így alkalmas volt a gazdasági verseny érdemi befolyásolására.
 60. A Tpvt. 74. §-ának (1) bekezdése értelmében az eljáró versenytanács tárgyalást tart, ha azt az ügyfél kéri, vagy az eljáró versenytanács szükségesnek tartja. Az eljáró versenytanács az előzetes álláspont megküldésével egyidejűleg nyilatkozattételre hívja fel az ügyfelet arról, hogy kéri-e tárgyalás tartását. A tárgyalás napját úgy kell meghatározni, hogy az ügyfélnek módjában álljon a tárgyalásra felkészülni. A Versenytanács a Tpvt. előírásainak megfelelően megküldte az eljárás alá vont képviselője részére előzetes álláspontját, s felhívta az ügyfelet, nyilatkozzon arról, kéri-e tárgyalás tartását. A tértivevény tanúsága szerint a küldeményt az eljárás alá vont nem kereste. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.). 79. §-a (2) bekezdésének értelmében, ha az irat a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza, az iratot – az ellenkező bizonyításig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni. Erre tekintettel a kézbesítési vélelem beálltáról a Versenytanács a Ket. 79. §-ának (3) bekezdése szerint értesítette az eljárás alá vontat. Az eljárás alá vont a kézbesítési vélelem beálltáról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet nem terjesztett elő. Mivel az eljárás alá vont képviselője a tárgyalás tartására vonatkozó kérelmet sem terjesztett elő, erre tekintettel a Versenytanács döntését tárgyalás mellőzésével hozta meg.
 61. A jelen eljárásban a vizsgálat a 3. pontban foglaltak szerint az eljárás alá vont által kezelt, működtetett fogyasztói csoportokkal kapcsolatos teljes tájékoztatási gyakorlatra terjed ki. Jelen végzés kizárólag szerződéskötéshez kapcsolódóan nyújtott tájékoztatások tekintetében szünteti meg az eljárást, a Versenytanács a vizsgált reklámok vonatkozásában külön határozatot hoz.
 62. A végzés elleni jogorvoslati jogot a Tpvt. 72. § (1) bekezdésének a) pontja és 82. §-a biztosítja.

Budapest, 2012. szeptember 6.

Pál Tamás s.k.
előadó versenytanácsstag

dr. Miskolczi Bodnár Péter s.k.
versenytanácsstag

Váczi Nóra s.k.
versenytanácsstag